

Helg och trög tid vid Lassebo

Tjörn-bruk.

(se Hu F 27!)

Berättat av kantor Eric Blank.
F. 1875 i Lassebo. Fadern var kammar-
smid född på d. 1849. Farfadern
j. 1816 i Långsbyttans bruk, Dalarna.
Eric Blank har varit kantor vid
Buntstapellet sedan 1914, men även vi-
kariert vid kyrkor i grannsocknarna.
Har varit bruks snickare. Varit
med i musikkören samt varit biblio-
tekarie sedan 1911. Varit ledamot av Hauman-
dags kyrkofullmäktige sedan dess in-
komst. Vunnit Patriotiska sällskapets
silvermedalj, från befat, samt er-
hållit genom församlingens kyrka-
råd Kungl. patriotiska sällskapets
guldmedalj första storleken.

I min bandam omkring 1880
bäjdade arbetet i smedjan kl 6 på
morgonen och höll på till kl 7 på
kvällen. Vid den tiden omkr. 1880
var järn bruket på upphällning.
Om lördagarna slutade de i hemmet
tidigare. Vid pappersverket bäjdade
de omkring 1880 vid 5 tiden på
morgonen och höll på till kl 7.
De hade lunch- och middagsrast
och samtliga hade en liten skuld
fritt på en. och en. Rikets tiden
kungjords i min bandam med
en s. k. väring klacka, och den
var vid smedjans östra gavel.

I hemmen gjordes särskilt
fritt till helg dagarna. Smederna
gjorde sig riktigt rena på lördags-

kvällen. De var inte outside smederna
gick hem om kvällarna utan låg
på tabbri eller tabbri, som var en
nåbysse på smedjan, där de gick
vila under mellandagen de var
fria.

I hemmen hände, att kvinnorna
skräddade tygkläder på golvet eller ennis,
sedan de skurade på ländagen. De
skurade varje vecka.

En del arbltare som var gifta
gickade om sändagarna, och en
del äldre gick till varandra.
Ibland var det en 3-4 smeder
som på ländagskvällen eller sändagen
gick till varandra och smakte på
varandras brännvin. Men jag vet
en del smeder, som gick långa häst

nkav bolaget och på söndagen åkte
till Havmanstads kyrka. I regel skulle
utvid de äldre smederna till Havman-
stads kyrka minst 2 gånger om året
och gå till nättvarden, det var
kost och vär. Det var en praxis,
som inte gick rubbas

6/. Smederna och pappersbruksarbetar-
na gick flitigt till kyrkan, Smed-
erna, som bodde i smedstaden (1 länga
med 7 slugar i rad) hade hvar-
delt i hemmen, och där lästes
evangeliet och predikan ut någon
postilla, och så sjöng de psalmer.
Det vet jag bestämt, för psalmsången
brukade höras ut i parken. Det
var på söndagsfm. Man hörde

de sträva smedarna blandade
med husornas rapran. Det
minns jag så väl.

J min barndom hade arbetarna
skjut på att de skulle gå till kyrkan
här i Lassebo bruks kapell var gudst.
gårdar men inte regelbundet.

Det var en 18-20 år äret omkring
1870-80, men när de inte hade
gudstjänst här, så gick de till
Havmandags kyrka. Alla som
dog här skulle begravas i Hav-
mandags.

Det gick inte slarvas med
kyrkoberör. Nu tänker jag inte
bara på min farfar, som var en
mycket gudförukig man, utan det
var så överlag, mer eller mindre

Det var inte många, som inte gick till kyrkan, det var så genomsyrat, att man skulle gå till kyrkan, det var mycket aktning för både kyrka och präst bland befolkningen på landet. Till nådvarsen var nästan som regel att befolkningen gick på vår och höst skulle gå. Och så var regel, att inte bara för och när man hela familjen gick. Förfar hade ett par drängar, och de brukade också gå med, de skulle gå till nådvarsen omkring mittskedd på hösten. Om våren minns jag ingen särskild dag. Det var regel, att drängarna överlag gick med mästarna. När de gick till nådvarsen klädde

de sig snart. de gamla smederna
hadde en särskild rack (det var
en halvång rack, som gick till
knäna. Jag tror den kallades
sykant. de hade den, när de
gick till kyrka och till valdvardar.
den lag de av sig, när de kom
från kyrkan.

H. Smederna brukade på söndags-
morgonen innan de gick till
kyrkan låsa någon kort bän,
och det kunde ofta de sjunga
en psalm. Det var inte alltid hela
familjen gick till kyrkan. Min
far hade mycket olytt på kyrkan,
och det hade han änt från sitt
färdära hem. Ibland hade en

särskilt skall och då hände, när
de kom fram, att de gick in där
och byggade upp sig.

Anmärkning till måldagsgången
skulle ske sårdagen följande, men
det kunde också ske samma
sördag. Vid anmärkningen utades
en angift. Jag minns, när det
var brukligt att lägga den. I
regel lå' de gamle en liten angift

Lessebo hade sina privilegier
bänkar. Lessebo bruk hade vid
kyrkans byggande kunnat
vid vissa andra skolor. De
kallas än i dag för Lessebo-
larna. Det var bergsrådet
Pechan, som fördade dessa skolor.
Han ville, att han samhället

hammar medar skulle sitta på
nära prästen på pudsstolen, så
de kunde höra, vad han sa?

För det övriga fallet skedd
ändring av skolan varje år, men
desselva bruk och klädmantlars
säteri hade oförändliga skol-
rum.

Vid påskmarsgångar var det
mycket folk i kyrkan, och så
kunde det draga ut flera timmar,
innan alla gått fram. Det var
klart, att de gick till påskmarsen
även vid andra tider om de
kände sig manade, ^{och} men i regel
brukade det inte ske mindre
än 2 gånger om året.

8/ Här var inget päreringsliv.
I regel, när de kom hem från
kyrkan, vilade de sig och höll
sig i skicket. I regel var det
rätt sent på en., när de kom
hem även vanliga söndagar och
då kunde de stilla och värdiga.
I regel, när de varit i kyrkan,
höll de sig i skicket och såg
och mediterade lite.

9/ Spritmissbruket förekom här
på landet, och det hade gamla
anor. Ända sedan bergsråets
tid var brännvin en surrogat
för arbetarnas glädje. Bergsrået
sålde ju brännvin. Sprit har

de gjort här mycket.

Hos smederna användes lästes
om söndagarna in postillar, de
läste Nohrborg, Jerinen och Rindts
Lanna skriven sam. Det var regel
att de läste, för någon av dessa
böcker fanns i vardande hem och
de användes flitigt. I många
hem fanns andaktsböcker, som
skattades mycket högt, därför att
de skänkts någon familjemedlem
av bergvärdet Reskan. Det var
vanligt, att han på läs möten
skänkte smedernas barn evangelie-
böcker.

Till min farfar kunde ibland
komma ett par andra smeder
om söndagen, och även andra

kvällar, och de läste och samtalade
i skicket över det de hade läst.
Det var inte ensidig kamrater från
smågårn utan ladsugårdspagor
Tunneson och gårdspagor Nord-
ström brukade också komma.
Min farfar läste varje kväll ur
bibeln och ur Knöts Lamma krister-
sam. Smederna var karaktä-
riskt mynoriga i sitt uppträdande
men var innerst inne rätt
känsliga.

11). De unga dog sin samsång mera
fritt, men gick ofta till kyrkan. Det
hände ibland att smeder och pappersbruk-
arbetare, särskilt bland de yngre,
inte ensidig drog så jämt överens.